

RECENZOVANÝ ČLÁNEK

kpt. Mgr. Karel Zetocha, Ph.D., nrtm. Tomáš Karásek

Jak se připravit na boj v zastavěném prostoru? Zkušenosti z výcviku pěší roty

How to Prepare for Urban Warfare? Lessons Learned from Training of Infantry Company

Vojenské rozhledy, 2015, roč. 24 (56), č. 3, s. 172–189, ISSN 1210-3292 (tištěná verze), ISSN 2336-2995 (on-line).
doi: 10.3849/1210-3292,24.2015.03.172-189

Motto: „Lásku k vlasti dokaž činem.“

plukovník Bohuslav Maleček

*Ruský legionář, příslušník prvního a druhého odboje,
československý důstojník popravený nacisty v roce 1941.*

Abstrakt:

Zkušenosti z výcviku pěší roty boje v zastavěném prostoru ukazují, že efektivní příprava vyžaduje provázanost doktríny s vybavením (výzbroj a výstroj) a strukturou jednotek. Je zásadní, aby standardy NATO byly dále rozpracovány na národní úrovni tak, aby odpovídaly vybavení a organizaci vlastních jednotek. Efektivní výcvik vyžaduje doplnění stávajících programů přípravy o příklady konkrétních cvičení, na jejichž provedení musí být připravena standardizovaná výcviková zařízení. Odborní instruktoři by měli řídit přípravu organických jednotek. Předání zkušeností instruktorů přímo organickému celku je efektivnější než příprava jednotlivců v odborných kurzech.

Abstract:

Infantry company urban operations training experience shows that effective training requires interaction of doctrine with equipment and structure of units. NATO standards must be further developed at the national level to match the technology and organization of own units. Training requires elaboration of training manuals that contain specific tactical exercises for standardized training facilities. Experienced training instructors should focus on the preparation of organic units. Transferring experience from instructors directly to organic units is more efficient than preparing individuals in professional courses.

Klíčová slova:

AČR, výcvik, FIBUA, CQB, pěchota, zastavěný prostor.

Keywords:

Army of the Czech Republic, Training, FIBUA, CQB, Infantry.

Úvod

Záměrem autorů článku je předání aktuálních zkušeností s výcvikem boje v zastavěném prostoru. 2. pěší rota 74. lehkého motorizovaného praporu z Bučovic obdržela pro rok 2014 úkol věnovat tomuto tématu celý výcvikový rok. Ačkoli výcvik boje v zastavěném prostoru probíhal u řady jednotek AČR, příprava 2. pěší rot byla svým rozsahem ojedinělá. Následující text není vyčerpávajícím rozbohem taktiky boje v zastavěném prostoru, ale představením praktických zkušeností a poznatků získaných při plánování a vedení výcviku ve zmíněné oblasti. Pozornost bude věnována několika vybraným okruhům: zdroje informací a vojenské publikace, plánování výcviku a témata přípravy, výcviková zařízení a jejich využití, sestava a taktika, vybrané bojové drily.

Na počátku je nutné objasnit základní pojmy vycházející z anglických originálů. Základem pro vymezení problematiky je pojem „vojenské operace v zastavěných prostorech“ (Military Operation in Urban Terrain – MOUT). Tento termín nejlépe vystihuje rozsah problematiky (nejedná se jen o samotný boj, ale o veškeré operace vedené v zastavěných prostorech. MOUT je synonymem taktéž užívanému označení Urban warfare. Podmnožinou MOUT je pojem „boj v zastavěném prostoru“ (Fighting in Built Up Areas – FIBUA). Součástí FIBUA je specifická oblast CQB (Close Quarters Battle), což je termín, kterým se označují techniky boje na krátkou vzdálenost, vedené obvykle uvnitř budov.

1. Zdroje informací

Plnění úkolu musí nejprve začít sběrem informací a studiem dostupných materiálů. Následující část je věnována soupisu základních zdrojů informací k problematice boje v zastavěných prostorech v českém, slovenském a anglickém jazyce. Každá z publikací je doplněna základním komentářem k jejímu obsahu.

Základem mnoha publikací jsou původní publikace US ARMY. Jedná se o materiály volně dostupné na internetu a shrnují bohaté zkušenosti, které americká armáda z boje ve městech má. Je logické, že jsou využívány jako základ pro obdobné publikace řešící problematiku boje v zastavěných prostorech dalších armád a AČR není výjimkou. Základní publikací pozemních sil USA pro boj v zastavěných prostorech je FM 3-06 URBAN OPERATIONS.[1] Jedná se o vojenskou publikaci zpracovanou pro úroveň plánování brigády a výše a publikace je proto vhodná především pro přípravu velitelů a štábů této úrovně. Ačkoli principy zůstávají stejné, pro výcvik malých jednotek je tato vojenská publikace těžko využitelná. Nejzajímavější informace poskytují případové studie konkrétních operací obsažené v přílohách.

Využitelnějším studijním materiálem pro stupeň prapor a níže jsou publikace, které se blíže věnují konkrétním taktickým postupům. Jedná se např. o FM 7-20 The Infantry Battalion, kde je boji v zastavěných prostorech věnována příloha G. [2] Z nejnovějších publikací se jedná zvláště o manuály zpracované v souvislosti s vytvořením tzv. Striker brigád (SBCT), jako FM 3-21.21 The Stryker Brigade Combat Team Infantry Battalion, kde se již boji v zastavěných prostorech věnuje samostatná kapitola. [3] To stejné platí i na úrovni rota: FM 3-21.11 The SBCT Infantry Rifle Company a na úrovni četa: FM 3-21.9 SBCT Infantry Platoon and Squad. [4]

Jako inspiraci pro výcvik mechanizovaných jednotek AČR je vhodnější využívat obdobné vojenské publikace zpracované pro mechanizované prapory, roty, čtyři pozemního vojska USA. Výhodou publikací US ARMY je, že rozlišují mezi mechanizovanými jednotkami (vybavené pásovými BVP) a jednotkami vybavenými kolovou technikou. Oproti tomu publikace AČR většinou zmiňují jen mechanizované jednotky a nereflakují rozdíly v taktice jednotek vybavených pásovou a kolovou technikou. Všechny zmíněné publikace USA jsou snadno dostupné prostřednictvím internetu.

Důležitou publikací z úrovně Aliance je *Urban Operations Tactical Handbook*, která je výstupem činnosti pracovní skupiny NATO v oblasti boje v zastavěných prostorech. [5] Publikace je hodnotná především poskytnutím praktických návodů, jak provádět konkrétní činnosti (hlavně příloha D – TTPs). Publikace zároveň sjednocuje na úrovni Aliance používané signály, značky a komunikaci, což je klíčem k úspěchu při operacích úkolových uskupení ve městech. *Urban Operations Tactical Handbook* by proto měl být výchozím dokumentem pro výcvik jednotek v této oblasti. Autorům tohoto článku byla základem pro výcvik slovenská publikace *Vedenie operácií v zastavaných priestoroch*, která je zdařilou kompilací výše zmíněných vojenských publikací USA a příručky NATO. [6] Poskytuje tak ucelené texty ve všeobecně srozumitelném jazyce, což zjednodušuje šíření studijních materiálů napříč jednotkou bez nutnosti překladu.

Z národních publikací je třeba zmínit skripta Vojenské vysoké školy pozemního vojska z roku 2001 nazvaná *Bojová činnost vedená v zastavěných prostorech*. [7] Jedná se o poměrně zdařilou kompilaci primárně čerpající z výše uvedených publikací USA. Nedostatkem těchto skript je jejich všeobecnost, autor pravděpodobně neměl k dispozici podrobnější takticko-technické manuály. Dále je problematika FIBUA zpracována v publikacích věnovaných taktice družstva / čtyři / roty. [8] Kapitoly pro jednotlivé úrovně představují kompilaci informací z výše zmíněných publikací v anglickém jazyce a na několika místech jsou doplněny o zkušenosti z operací zahraničních armád. Zvláště na úrovni družstvo se projevuje nerozlišování mezi jednotkami vybavenými pásovou nebo kolovou technikou, takže každá jednotka si musí detailní taktické postupy upravit pomocí vlastních SOP.

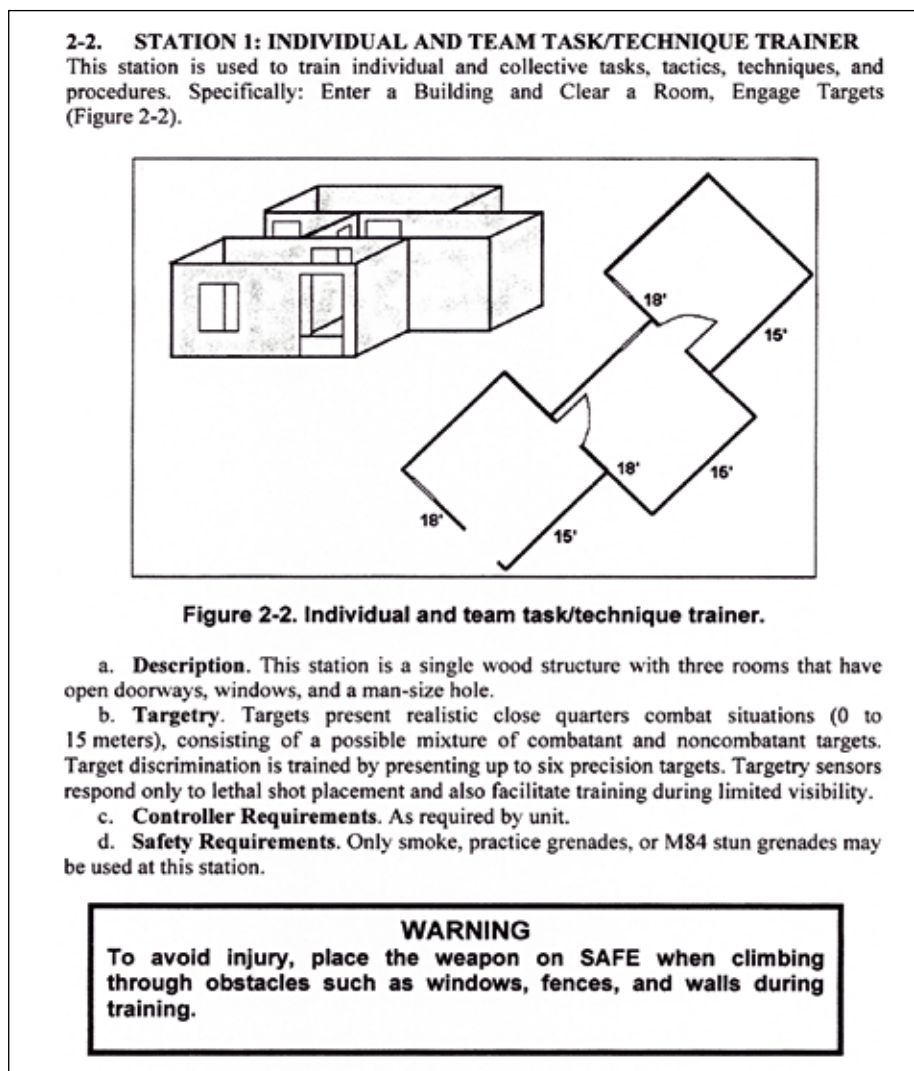
Inspiraci pro vedení výcviku mohou poskytnout četné zkušenosti z operací zahraničních armád publikované v českém jazyce Institutem doktrín [9]. Zvláště je nutné zmínit publikaci věnovanou zkušenostem s vedením prohledávacích operací (v podmínkách Iráku), protože zde lze nalézt nejen taktické postupy k prohledávání zastavěných prostorů a jednotlivých budov, ale publikace také obsahuje využitelný příklad cvičení pro jednotku úrovně rota. [10]

U publikací AČR věnovaných boji v zastavěných prostorech je možné v blízké budoucnosti očekávat změny. ČR přistoupila k alianční standardizační dohodě, která na úrovni NATO upravuje vedení operací v zastavěných prostorech a přípravu jednotek v této oblasti. Existuje výcvikový standard NATO v oblasti Urban Operations (ATrainP-3[A]) a v dohledné době by tento standard měl být zapracován do výcvikových dokumentů AČR.

2. Plánování výcviku a témata přípravy

Základem pro plánování výcviku jednotek AČR jsou tzv. programy přípravy. Výcvik boje v zastavěných prostorech obsahuje *Program přípravy mechanizovaných jednotek Prog-1-3/M*. Nejnáročnější částí plánování výcviku je rozpracování jednotlivých témat do souboru cvičení, která jsou proveditelná na konkrétním výcvikovém zařízení. Každý v AČR, kdo chce vést výcvik v této oblasti, musí zpracovat SOP dle konkrétní techniky jednotky (v případě lehké pěchoty LOV IVECO), přizpůsobit témata výcviku,

Obrázek č. 1: příklad rozpracovaného cvičení výcviku boje v zastavěném prostoru



studovat směrnice využití výcvikových zařízení a připravovat vlastní cvičení. Vhodnou ukázkou lépe zpracovaného programu přípravy pro operace v zastavěných prostorech je dokument pozemních sil USA. Jde se o výcvikovou příručku nazvanou *Training For Urban Operations*, která poskytuje kompletní návod a cvičení od úrovně jednotlivce do mechanizované roty. [11]

Příručka poskytuje příklad úrovně možného rozpracování výcvikové tematiky. Velitelé zde na jednom místě naleznou náplň odborných kurzů v dané oblasti, konkrétní cvičení pro jednotky na normovaných výcvikových zařízeních, zpracované rozpočty munice a imitace pro provedení, příklady rozpracování námětu a odkazy jak na doplňující doktrinální dokumenty, tak i na návody pro použití konkrétního materiálu (viz obrázek č. 2).

Problémem pro aplikaci příručky v AČR je hlavně provázanost jednotlivých cvičení s konkrétními výcvikovými zařízeními, které nejsou v ČR k dispozici. Každý velitel v AČR zároveň narazí na bezpečnostní omezení dle stávajících předpisů a limitů výcvikových zařízení. Vedení realistického výcviku boje v zastavěném prostoru tak každého velitele staví před obtížné rozhodnutí, zda se pohybovat až za hranou všech platných bezpečnostních nařízení (mnohdy zpracovaných ještě na podmínky konskripční armády a starší zbraňové systémy), nebo slevit z výcvikových nároků.

Obrázek č. 2: Příklad rozpracování podpory ke konkrétnímu cvičení.

(3) Related Tactics, Techniques, and Procedures.	
(a) FM 90-10-1, Infantryman's Guide to Urban Operations.	
(b) FM 23-9, M16A1/2 Rifle Marksmanship.	
f. Training Support Requirements. Use Table 2-1 for the minimum ammunition required to train at this station.	
AMMUNITION	ROUNDS PER WEAPON
5.56-mm Blank	10 rounds
5.56 mm Blank (Linked)	15 rounds
Practice Grenade Bodies	2 per team
Practice Grenade Fuses	2 per team

Zdroj: [13]

Samostatnou kapitolou tohoto textu by mohla být střelecká příprava. Plán vedení střelecké přípravy musí mít jasně stanovené cíle na rok dopředu. Pro výcvik jednotka potřebuje vlastního střeleckého instruktora; a úspěšné zvládnutí střelby pro boj v zastavěných prostorech předpokládá vysoký standard všech jednotlivců již před zahájením specifického výcviku. Individuální přípravu se nevyplatí uspěchat, veškeré nedostatky jednotlivců se projeví později v podobě nebezpečných situací při kolektivních cvičeních. Individuální výcvik musí zahrnovat střelbu ze všech poloh, za překážkou, za pohybu, přehození úchopu zbraně atd. Mezi nejnáročnější části výcviku patří propojení ostré střelby s taktickými drily a koordinace pohybu jednotek. Při střeleckém výcviku se taktéž projeví slabiny munice ráže 5,56 mm. Pro operace v zastavěném prostoru by bylo vhodné provést výměnu hlavní zbraně na municí ráže 7,62 mm, což je deklarovaná schopnost útočné pušky CZ 805 BREN, která dosud není využívána. Pokud jsou ostré střelby prováděny na krátké vzdálenosti s hrozbou odrazu střely od pevné překážky je z bezpečnostních důvodů nutné využít samopal vz. 58 a redukovanou municí 7,62 mm.

V ráži 5,56 mm je pro potřeby výcviku použitelná značkovací munice (označení FX), která je ale pro většinu jednotek v současnosti nedosažitelná.

Při provádění náročných cvičení se vyplatí dodržovat všeobecné zásady vedení výcviku, jako jsou logická posloupnost a provázanost jednotlivých dovedností. Např. pohyb s plnou výzbrojí na delším úseku je všeobecně velmi fyzicky náročný, a proto je zapotřebí se na toto zaměřit. Nezapomínat vždy začleňovat protahovací a rozechřívací cviky před zahájením výcviku z důvodu předcházení zraněním. Každý člen jednotky, který se nebude kvůli zranění účastnit výcviku, ve velmi krátkém čase ztratí tempo s jednotkou a omezuje celou jednotku v posunu na vyšší úroveň sladění.

Boj v zastavěných prostorech vyžaduje skutečnou souhru jednotky; a nedostatky každého jedince se v průběhu výcviku projeví. Podmínkou dosažení vysoké úrovně sladění jsou stovky hodin společného výcviku. Nároky na přípravu rostou s velikostí cvičící jednotky. Zatímco připravit tým nebo družstvo je relativně snadné, při větším počtu cvičících je reálně skutečně obtížné zajistit vysoké procento pravidelné účasti na výcviku. Stejně tak je obtížné udržet vysokou míru bojeschopnosti techniky, materiálu, prostředků spojení atd. Boj v zastavěném prostoru skutečně prověří každý detail.

3. Výcviková zařízení

3.1 Cvičiště Jeseník

Nejznámějším výcvikovým zařízením sloužícím pro přípravu boje v zastavěném prostoru je cvičiště Jeseník, které se nachází ve VVP Březina. Cvičiště je využíváno řadou jednotek nejen z AČR a Velitelstvím výcviku (VeV-VA) je zde organizován kurz boje v zastavěném prostoru, který je zaměřen na taktiku pěších jednotek do úrovně družstvo (nově byla nabídka kurzů rozšířena o více specializované kurzy). Rozvoj výcvikového zařízení (např. úprava původních garáží pro výcvik CQB) z velké části závisí na osobní iniciativě instruktorů výcviku a probíhá s minimálními finančními zdroji.

Cvičiště Jeseník je především vhodné pro výcvik CQB na úrovni družstvo (jedna budova je vhodná i pro výcvik čety. Lze zde cvičit i FIBUA (omezením je např. relativně malý rozsah areálu, zákaz vstupu na neudržované střechy atd.), avšak od úrovně četa je pro jednotky klíčový nácvik společného postupu s bojovými vozidly a v této oblasti jsou možnosti cvičiště limitující.

3.2 Střelnice Velcí

Méně známým výcvikovým zařízením vhodným pro výcvik FIBUA je střelnice Velcí ve VVP Brdy. Jedná se o prostor bývalých kasáren, která přiléhají k uzavíranému prostoru, a proto mají statut střelnice a je zde možné vést střelbu ostrou municí (redukováná 7.62 mm nebo 9 mm). Střelnice je vhodná pro střelecký výcvik týmů, nebo maximálně družstev. Čára ukončení palby se zde nachází před skupinou budov, výhoda střelnice tak spočívá především v možnosti umístit terče do budov i mezi ně tak, aby se cvičící

zdokonalili ve vyhledávání a ničení cílů v zastavěném prostoru. Bez ostré střelby je možné na střelnici procvičovat i taktické postupy na úrovni četa.

2. pěší rota využila střelnici k provedení bojových střelb družstev. Byl zvolen postup, kdy první část cvičení představovala ostrá střelba družstev. Po dosažení čáry zastavení palby následovala operační přestávka, kdy došlo k výměně zbraní a munice (výměna zbraní z důvodu nemožnosti střílet organickou ÚP CZ 805 BREN ráže 5,56 mm). Následoval postup družstva s cvičnou municí, který byl zaměřen na prověrku zvládnutí taktických drílů (především postup mezi budovami, otevření vstupu, využití granátů, čištění budov). [14]

Na rozdíl od cvičiště Jeseník, které původně bylo objektem technického charakteru, Velcí nabízí výcvik mezi budovami původně sloužícími k ubytování. Obě výcviková zařízení se tak vhodně doplňují, jelikož ve výcviku je vhodné kombinovat různé druhy zástavby, aby jednotka byla co nejkomplexněji připravena. Střelnice Velcí je útvarovým zařízením dělostřeleckého pluku, které zůstává ve vlastnictví MO i po zrušení VVP Brdy a bude proto použitelná i do budoucna. Avšak životnost budov bývalých kasáren je časově omezená a do několika let lze očekávat zhroucení stropů a jejich definitivní proměnu v ruiny.

3.3 VVP Libavá

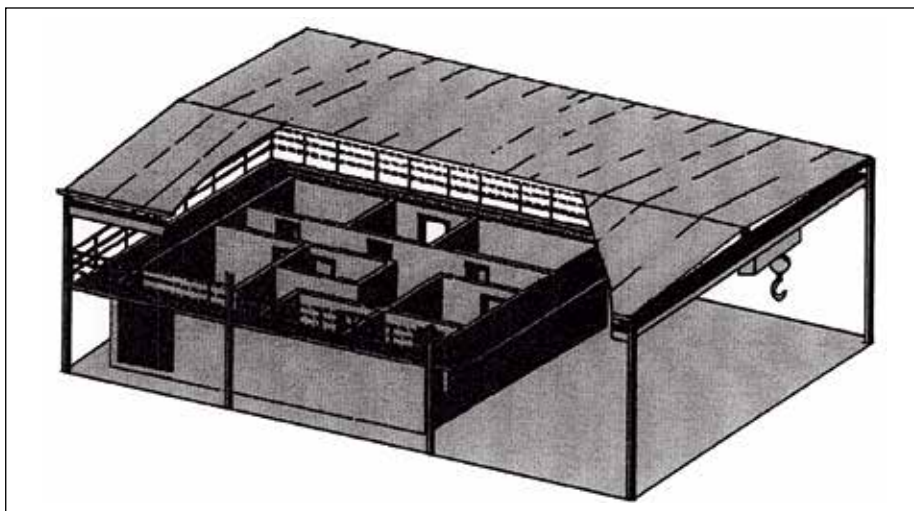
Výcvikový prostor Libavá nabízí jen velmi omezené možnosti výcviku boje v zastavěném prostoru. Přestože papírově disponuje Cvičištěm boje v zastavěné oblasti Malá Moskva, ve skutečnosti již reálný stav bývalých kasáren výcvik v budovách neumožňuje a žádné další výcvikové zařízení není pro specifický výcvik FIBUA nebo CQB připraveno. Bojovou střelbu s námětem FIBUA je možné realizovat na Součinnostní střelnici Velká Střelná. Uživatel však musí počítat s tím, že přípravu střelnice je nutné řešit s velkým předstihem a jednotka musí vyčlenit prostředky na nákup materiálu (výstavba imitací domů atd.), protože možnosti střelnice jsou v tomto směru omezené. Pro jednotky je výstavba vlastních imitací a překážek na jedno cvičení obtížně realizovatelná, zvláště pokud nedisponují rozpočtovými prostředky na nákup potřebného materiálu.

Zvláštním případem jsou bývalá sovětská kasárna Kozlov. Jedná se o jediný zachovalý a nevyužitý objekt, který svým rozsahem umožňuje reálný taktický výcvik na úrovni rota. Jelikož je objekt od odchodu Sovětských vojsk nepřetržitě střežený (prostředky MO) jsou jednotlivé budovy relativně zachovalé, což umožňuje i výcvik CQB bez ohrožení zdraví cvičících. V případě kasáren Kozlov se však nikdy nejednalo o výcvikové zařízení. Nevyužitý areál spadá pod Agenturu hospodaření s nemovitým majetkem, která na žádosti útvarů o umožnění výcviku nereaguje. Zároveň se kasárna Kozlov aktuálně nacházejí v části prostoru Libavá, který bude vyňat z vojenského újezdu. Další osud kasáren je nejasný, přestože se z pohledu výcvikových možností jedná o jedinečný zachovalý areál, AČR jej pravděpodobně pro výcvik již nikdy nevyužije.

3.4 VVP Hohenfels

Za posledních několik let se společná cvičení se zahraničními partnery ve výcvikovém prostoru Hohenfels a pro jednotky AČR se stala samozřejmostí. Zlom ve využívání tohoto prostoru ze strany AČR přinesla mise ISAF, pro kterou byly americké výcvikové prostory nedaleko západní hranice ČR centrem přípravy rotujících jednotek. Pro výcvik boje v zastavěném prostoru jsou zcela využitelné imitace afghánských vesnic, které původně vznikly pro výcvik do mise ISAF. Kromě výcvikových zařízení je významným přínosem výcviku ve VVP Hohenfels přítomnost zkušených instruktorů, kteří se věnují cvičícím jednotkám. 2. pěší rota měla možnost poznat tuto výhodu, když výcvik CQB zde vedli instruktoři se zkušenostmi z boje o iráckou Fallúđu. Osobní předání praktických zkušeností z reálného nasazení jsou tím nejcennějším, čeho se může jednotce při výcviku dostat.

Obrázek č. 3: Shoot house



Zdroj: [15]

VVP Hohenfels také disponuje zařízením pro nácvik ostré střelby *shoot house*. Jedná se o dvě stavby s dřevěnou a zděnou konstrukcí obloženou gumovými kvádry, které umožňují bezpečně nacvičovat ostrou střelbu v budově. Rozsah staveb umožňuje výcvik s ručními zbraněmi do úrovně četa. Využití *shoot house*, ale není jednoduché, ani levné. Samozřejmostí je předchozí secvícení jednotky v taktice CQB. Ostrá střelba na tomto zařízení však předpokládá uzavření velké části VVP Hohenfels pro jiný výcvik (360° bezpečnostní perimetr), což musí uživatel zaplatit a nejlépe s ročním předstihem rezervovat konkrétní termín. Podmínkou ostré střelby je předchozí nácvik pod vedením instruktorů. Cvičící jednotka by tak musela v prostoru Hohenfels strávit minimálně týden věnovaný výhradně výcviku v *shoot house*, což předpokládá nemalou finanční investici do přípravy jednotky o velikosti rota. Pokud je autorům známo, zatím žádná jednotka Pozemních sil AČR zatím neměla možnost takovýmto výcvikem projít.

3.5 VVP Lešť

Výcvikový prostor Lešť se nachází na středním Slovensku a jeho zvláštností jsou mimořádné možnosti, které nabízí pro výcvik boje v zastavěném prostoru. Mezi výcviková zařízení výcvikového prostoru patří objekty bývalých kasáren a ubytovacích bloků (Oremov laz), které jsou v současnosti využívány k výcviku. Vedle staré zástavby slovenská armáda investovala do moderních výcvikových zařízení, které dohromady se starší zástavbou poskytují jedinečné možnosti výcviku. Moderní shoot house umožňuje vedení pokročilé střelecké přípravy na úrovni tým a družstvo.

Avšak největším přínosem VVP Lešť je možnost procvičit různé taktické činnosti související s bojem v zastavěném prostoru na úrovni rota až prapor. Příslušníci 74. praporu zde měli možnost v rámci cvičení Ground Pepper 2014 během dvou týdnů procvičit taktické činnosti od rozmístění mimo boj až po čištění zastavěné oblasti, které předpokládalo koordinovaný postup společně se slovenskou mechanizovanou rotou (22. mechanizovaná prapor Michalovce). Reálné vyčištění bloku budov s sebou nese nutnost koordinace pohybu i palby se sousedy i mezi vlastními jednotkami, vyžaduje přeskupování sil, zvláštní nároky klade na plánování, spojení a velení. Pro 2. pěší rotu bylo cvičení Ground pepper 2014 vyvrcholením výcvikového roku, které umožnilo zhodnotit schopnosti i omezení rot jako celku. VVP Lešť je dostupnou alternativou zvláště pro jednotky dislokované na Moravě, a pro výcvik boje v zastavěných prostorech nabízí jedinečné možnosti, jelikož cvičení rozsahu rota a výš s bojovou technikou není možné vést na výcvikových zařízeních dostupných v České republice.

4. Sestava, taktika a bojové drily

Na počátku této tematiky je třeba upozornit, že se zde nejedná o policejní taktiku, nebo o taktiku speciálních sil. Jedná se o konvenční taktiku mechanizovaných a pěších jednotek, které jsou podporované bojovou technikou, přičemž jednotky překonávají odpor a primárně neplní „záchranářské“ či zpravodajské úkoly. Úkolem jednotek je např. ovládnout danou oblast nebo vyčistit budovy od nepřítele. Rozdíl je především v začlenění techniky do sestavy, využití palebné síly a pohybu jednotek na větším prostoru. Spolupráce pěších jednotek s bojovou technikou v zastavěném prostoru je klíčovou dovedností, kterou je zároveň nejobtížnější secvičit (vzhledem ke specifickým nárokům na výcviková zařízení a bezpečnost). Častou chybou je také soustředění většího množství jedinců na malém prostoru (např. před vstupem do budovy/místnosti nebo na schodišti). Oproti policejní taktice musí vojenská jednotka neustále počítat s možností napadení ze všech směrů, jednotlivé týmy musí dodržovat rozestupy a navzájem se zajišťovat. Následující část textu obsahuje jen několik vybraných oblastí, kterým se sami autoři článku při výcviku museli zvláště věnovat.

4.1 Pohyb v zastavěném prostoru

Pohybování se po zastavěném prostoru je podobné pohybu, který jednotky provádějí v přírodě, ale jsou zde určitá specifika. Základem jsou dovednosti získané při procvičování

obecných témat: předbojové sestavy (zástup, šachovnice, klín, *Vě*), kontrola sektorů, krytí, ochrana prostředků pro palebnou podporu (u lehké pěchoty AGS-17, minomety), krátké a dlouhé zastávky, jakož i následný boj s lokalizací protivníka. Bez těchto základních dovedností a znalostí se nedá výcvik pro zastavěný prostor provádět.

Vhodnou variantou složení nejnižší organické jednotky je družstvo v sestavě o devíti lidech, které je rozděleno na tři tříčlenné týmy. První dva tříčlenné týmy tvoří střelci, přičemž v jejich sestavě je začleněn velitel a „beran“ (viz dále). Poslední trojice se skládá z těžších zbraní (kulomet, odstřelovací puška), které zajišťují krytí. Zde mohou být také začleněni do sestavy i specialisté jako je ženista, psovod atd. Zdravotní zabezpečení zajišťují CLS specialisté, minimálně jeden na družstvo. Pro zajištění účinnější palebné podpory jednotky lze též využít tříčlenného týmu AGS-17, který postupuje v sestavě družstva či čtyř. Základním pohybem družstva je opakované překračování „lehkých“ týmů, které jsou dostupovány krycím týmem. Krycí tým postupuje poslední a samostatně vyhledává nejlepší místa ke krytí jednotky. Krycí tým může být doplněn nebo nahrazen bojovým vozidlem, které přebere jeho úlohu. Doplnění o vozidlo je výhodné kdykoliv to podmínky umožní, protože umožňuje týmům postupovat nalehko, když vozidlo zajistí přepravu materiálu (žebřík, nosítka atd.) a munice, evakuaci zraněných, kvalitnější spojení a palebnou převahu.

Dále se budeme věnovat samotnému pohybu v zastavěných prostorech, protože se jedná o specifikum, které v přirozené krajině nenalezneme. Jedná se o bloky budov rozdělené ulicemi a prostranstvími, tedy o prostor, který poskytuje obrovské možnosti pro přípravu lécek, nástrah, nebo prosté skrytí čehokoliv. Ruiny budov, předem vybudované otvory, umělé překážky, únikové cesty, problematika improvizovaných výbušných zařízení atd. Je nutno se pohybovat velmi opatrně a zajistit 360 stupňů, abychom předešli překvapení. Zároveň je opatrný, ale pomalý přechod ulic příliš riskantní. Otevřená prostranství je nutné překonávat pouze zrychleně po týmech či družstvech. Zároveň není vhodné se zdržovat střelbou za běhu, protože taková střelba je neúčinná a může způsobit zranění vlastních lidí, kteří se pohybují ve skupině. Pro pohyb v zastavěném prostoru je důležitá spolupráce mezi týmy (vozidly), kdy se jeden pohybuje a druhý jej kryje. Krycí palba musí být intenzivní a je nutno počítat s velkou spotřebou munice. Jakkoli se zdánlivě jedná o jednoduchý drill, při praktickém provádění vyvstane řada komplikací. Např. vytvoření návyku neustálého přebíjení zbraně u všech jednotlivců, aby nikomu nedošla munice během krytí!

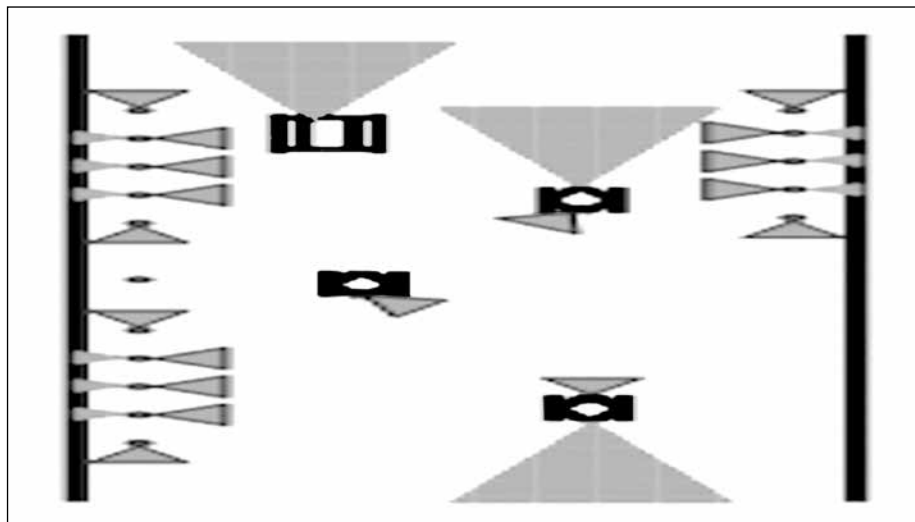
Samostatnou kapitolou v zastavěném prostoru je využití odstřelovačů. Zasazení týmů odstřelovačů před samotným vstupem jednotky do prostoru je nanejvýš žádoucí. Vhodné umístění odstřelovači dokáží vykrývat větší úhly než zvládne postupující jednotka sama zajistit. Zde je důležitá spolupráce a souhra odstřelovacích týmů a postupujících jednotek v zastavěném prostoru.

Pohyb v zastavěném prostoru klade zvláštní nároky na spojení, orientaci a signály. Nepřehlednost prostoru vyžaduje navýšení počtu radiostanic, alespoň dvě na družstvo. Výkon radiostanic může být snížen díky konstrukcím budov a je proto nutné se smířit s výpadky spojení i na krátké vzdálenosti. Zároveň je třeba zvládnout ovládání radiostanic za všech okolností a je nezbytné provést důkladný výcvik s radiostanicemi a při vedení rádiového provozu. Osvědčenou metodou usnadňující komunikaci je označení družstev i vozidel (např. barvami), které omezí nedorozumění, protože při pohybu v omezeném prostoru se sestavy jednotek neustále promíchávají.

4.2 Pěchota a tanky

Opakovanou zkušeností z historických i nedávných operací je nezbytnost zvládnutí úzké spolupráce obrněných vozidel a pěších jednotek. Spojení tanků a pěchoty je v zastavěném prostoru velmi efektivní a pro oba druhy jednotek životně důležité. Pro případ boje ve městech, stávající vojenské publikace AČR (taktika družstva/čety/roty) nabízí postupy vypracované armádou USA pro mechanizované jednotky vybavené BVP BRADLY na základě zkušeností z operací (je jasné že např. pro vozidla PANDUR, nebo dokonce IVECO je nutné taktické postupy zásadně upravovat). Vojenské publikace AČR nenabízí detailněji rozpracované postupy spolupráce pěchoty a tanků v zastavěných prostorech. Praktické zkušenosti z využití tanků v zastavěném prostoru „západním“ způsobem jsou obsaženy v případových studiích vydaných v českém jazyce vyškovským Odborem doktrín. [16] Konkrétní techniky boje mechanizovaných a tankových jednotek poskytuje doktrína NATO [17], avšak ani zde nenalezneme odpovědi na detailnější otázky ohledně spolupráce jednotek pěchoty s tankem. Nejdůkladněji rozpracované postupy pro spolupráci pěšího jednotky s tankem lze nalézt v již zmiňovaném US manuálu pro výcvik. [18] Každý taktický postup je nutné dále dopracovat dle vybavení a organizace konkrétní jednotky (zohlednit např. podstatné rozdíly mezi US tanky Abrams a tanky, které jsou ve výzbroji AČR).

Obrázek č. 3: Příklad sestavy mechanizované čety s tankem v zastavěném prostoru



Zdroj: [19]

Druhá pěší rota se vydala touto cestou, protože pro lehkou pěchotu je efektivní spolupráce s tankovými jednotkami klíčovou schopností pro boj ve městě. Díky vydatné pomoci tankistů ze 73. tankového praporu se nám podařilo udělat několik krůčků tímto směrem. První fází výcviku bylo seznámení jednotky se základními pravidly pohybu v okolí tanků a na tancích (nastavení signálů, na co dávat pozor, co nikdy nedělat atd.).

Každý jednotlivec si musí být vědom ohrožení, které představuje vlastní tank v boji pro pěchotu (manévr tanku, fosforové dýmové granáty, dynamický pancíř, fragmenty z podkaliberních střel), musí znát bezpečnostní zásady nasedání a sesednutí z tanku, způsob rozmístění a pohyb pěchoty na tanku, signály a činnost při použití tankových zbraní. Dále byla rozpracována modelová sestava pro společné působení, kde bylo vybráno základní rozdělení: dva tanky na jednu pěší četou (předpoklad působení tanků ve dvojicích). Taktické předpoklady byly ověřeny při společném cvičení na virtuálních simulátorech.

Způsoby spolupráce jednotky složené z tanků a lehké pěchoty (která má kolová vozidla) jsou zásadně ovlivněny charakterem terénu. V otevřeném terénu tanky vezou pěší týmy a využívají pěchotu k vlastnímu zabezpečení, zatímco kolová vozidla vyhledávají vlastní trasu a podporují tak činnost tanků na větší vzdálenost (průzkum, zajištění boků, krytí vozidel podpory, CASEVAC atd.). V otevřeném terénu by celému uskupení měl velet velitel tankové jednotky.

V zastavěném prostoru musí tanky i kolová vozidla vytvořit kompaktnější celek. Vpředu postupují dva tanky s pěchotou, přičemž minimálně je ke každému tanku přiřazen jeden pěší tým. Úkolem pěchoty je prozkoumávat trasu, vyhledávat cíle pro tanky a bránit tanky proti napadení nepřátelskou pěchotou z bezprostřední blízkosti. Pěchota nezahajuje palbu, dokud to není nutné, ale šetří munici a navádí tank, který využívá vlastní zbraně. V případě zapojení tanků do boje se silným nepřítelem (tank, BVP, nebo napadení vrtulníky) pěchota zvětšuje odstup od vlastních tanků, aby je neomezovala v manévru a předešla vlastním ztrátám. Základem úspěchu je úzká spolupráce pěších týmů s tanky, včasná identifikace cílů a navádění tanků na nepřítele. Kolová vozidla musí postupovat blízko za tankovým prvkem, přičemž jedno vozidlo neustále kryje hluchý prostor přímo nad tanky (horní patra budov). U kolových vozidel zůstává jedno pěší družstvo, které je připravené provést manévr do strany (průchod přes dvory – obchvat). Zároveň se vozidlový prvek stará o podporu celého uskupení, chrání tanky při jejich dozásobení a přeložení munice. V ideálním případě je do vozidlového prvku zařazen též ženijní tým s výbušninami a buldozerem. Ve městě obvykle celé jednotce velí velitel pěchoty.

4.3 Použití psa v zastavěném prostoru

Ve spolupráci s vojenskou policií Olomouce mohla pěší rota vyzkoušet, co obnáší přijmout do sestavy psovoda se psem. K provedení výcviku bylo využito Cvičiště Jeseník. Nejprve psovod musí mít zkušenost s taktikou pěchoty, aby byl schopen se začlenit do sestavy bojové jednotky jako plnohodnotný člen družstva. Efektivní využití psa v sestavě pěší čety vyžaduje nácvik, který vyjasní detaily praktického provedení. Např. pes se nedokáže pohybovat po schodech pomalou chůzí a naráží do lidí, kteří se v tu chvíli zaměřují ve střeleckých polohách na prostor okolo schodiště a sám psovod má pak práci psa uhlídat. Tým, který zajišťuje schody, musí proto jít první a pak se zajištěním jde psovod se psem.

Dále je nutné s předstihem cvičit psa na specifické činnosti CQB, hlavně prohledávání místností a předem koordinovat potřeby pěší jednotky s psovodem (aktuálním příkladem byla situace, kdy pes věděl, že člověk se skrývá ve skříní, ale nevěděl jak se má zachovat

tak jen škrábal po skříní a nervózně chodil okolo). Pes by musel být připraven, aby samostatně útočil na osobu se zbraní, pokud musí psovod nejprve ukázat cíl útoku a vydat povel (standardní výcvik), pozbývá smysl užití psa na prohlídku místností před vstupem útočného týmu. Dalším limitem psa je jeho citlivý čich, který omezuje čichání zplodin výbušnin. Zhruba po hodině činnosti pes potřebuje pauzu, aby byl schopný plnit další úkoly. Možnosti použití psa pro boj v zastavěném prostoru jsou proto velmi omezené a jeho využití při CQB je nutné zvážit a předem secvičit.

4.4 Vstup do budovy

Tento bojový dril můžeme nalézt ve spoustě publikací či příruček a každá jednotka si musí vybrat vlastní způsob provedení. Rota při výcviku vycházela opět z rad instruktorů z Vyškova. Nejprve musí být vytvořen vnější perimetr tak, aby objekt byl zajištěn a nikdo se nemohl skrytě dostat dovnitř ani ven (maximálně zajištěny všechny strany, okna či jiné otvory v budově tak, aby nedošlo k napadení jednotky s těchto míst. Po té se může úderná skupina přesunout k objektu. Při příchodu ke dveřím je zapotřebí zjistit jakým způsobem se dveře otevírají, kde jsou panty a také z jakého materiálu jsou vyrobené. Je důležité, aby proběhlo hlášení od prvního vojáka, který vidí na dveře k veliteli o dané situaci a jednotka mohla co nejrychleji zareagovat. Musí dojít k vizuální a ruční kontrole dveří (aby byla včas odhalena improvizovaná výbušná zařízení) a zjistit, zda se dají dveře otevřít nebo jsou zamčené a bude li zapotřebí „berana“ k otevření. Po otevření dveří a odhozu granátu/zásahové výbušky vnikají do objektu dva, tři nebo čtyři vojáci. Je zásadou, že třetí voják v sestavě kontroluje prostor nad dveřmi a půjde do některé strany, dle domluvy a počtu osob v týmu (obvykle postupuje stejný počet po každé straně). Nikdo nesmí zůstat ve dveřích nebo v tzv. smrtícím trychtýři, který je ohraničen možnými úhly střelby otvorem dveří. V případě zranění, nebo závady je důležité nezablokovat vlastním tělem vstup, ale ustoupit do strany, nebo zalehnout, aby zbytek týmu mohl pokračovat v manévru. Velitel nevstupuje s úderným týmem, ale čeká na hlášení, že místnost je čistá a může jít dovnitř. Při prvotním vstupu do budovy se tým nezastavuje na chodbách, ale cestou nejmenšího odporu vstupuje do nejbližší místnosti, která se po vyčištění stává základnou pro další postup po budově (shromaždištěm zraněných).

Samostatnou kapitolou by mohlo být využití kulometů. Kulometník obvykle postupuje poslední a kryje šestou hodinu (je velký omyl si myslet, že kulometník není zapotřebí při boji, který může proběhnout v budově na malých vzdálenostech). Kulomet lze taktéž průběžně využít k postavení např. u okna ke krytí nezajištěných prostorů vně budovy, nebo ke krytí postupu po schodišti. Při CQB se jednoznačně projeví zastaralost v AČR nahrazovaných UKL (7.62 mm univerzální kulomet vzor 59), které jsou pro podobné taktické činnosti prakticky nepoužitelné (neohrabanost, reálně se dá vést účinná palba jen z polohy vleže). Naopak MINIMI (7,62 mm kulomet FN Mk 48) umožňuje kulometníkovi držet krok se zbytkem družstva.

Existují i jiné možnosti vnikání do budov než dveřmi a pokud to situace vyžaduje, je vhodné jich využít a získat moment překvapení. Je možné využít žebříky a vnikat do budov okny, dá se slanit na budovu z helikoptér (a čistit budovu z vrchu dolů). Osvědčenou technikou je vytvoření vlastního vstupu buď trhavinou, nebo buldozerem

(pancéřovaný buldozer zvaný „sionistické monstrum“ je dle izraelských zkušeností při boji ve městě efektivnější než tank). Lze využít i tankový kanón, ale bez použití speciální munice není zaručen úspěch na první výstřel (velikost otvoru závisí na materiálu, z kterého je budova postavena). Výše zmíněné způsoby vstupu již neměla pěší rota možnost reálně procvičit a byla provedena pouze teoretická příprava.

Použití granátů/zásahových výbušek

Vstup do budov, či místností obvykle provádí použití granátů, nebo zásahových výbušek. Cvičení v použití granátů rozpracovává předpis vševojsk 4 – 2, avšak k reálnému provedení použití granátů v budovách mají zde rozpracovaná cvičení velmi daleko. [20] Pro 2. pěší rotu byly přínosné především zkušenosti US instruktorů a instruktorů z Vyškova, kteří poskytli cenné připomínky k provedení drilu. Pro účely výcviku byl využíván cvičný útočný granát a zásahové výbušky (P1 a P2). Přičemž jako P2 je označena zásahová výbuška plněná slzným plynem a výcvik se dá provádět jen v ochranných maskách. Nevýhodou použití slzného plynu ve výcvikovém zařízení je, že plyn zůstane i v prachu na zemi (i po měsíci tento plyn byl cítit a jednotka, která chtěla cvičit v těchto zasažených místnostech, nebyla schopna odevíčet danou tematiku bez ochranných masek). Zásahová výbuška P1 byla používána jako alternativu za ruční granát, který by byl užíván při prvotním vstupu do budovy a čištění dalších místností v budově. Výhodou výbušky je, že stejně jako granát obsahuje dopravní i vrhovou pojistkou a také se podobá tvarem.

Reálné použití granátů/zásahových výbušek je na rozhodnutí velitele týmu, který po vyhodnocení situace rozhodne, co se kde bude házet. Záleží, zda je budova staticky narušena, zda je reálné nebezpečí útoku nepřítele, zda je už proti týmu vedená palba a zda se v budově skrývá civilní obyvatelstvo. To vše by měl velitel zhodnotit, než vydá povel. Američané používají na odhoz granátu povely „FRAG OUT!“ (zkráceně fragmentary grenade) a na použití zásahových výbušek „FLASH OUT“. Slovo GRANÁT používají jen v případě, kdy granát vhodí nepřítel. Zde je matoucí v AČR zaužívaný povel granáty pro granátovou zteč, protože při CQB není jasné, zda se jedná o vlastní povel k útoku, nebo naopak varování před obdobnou akcí nepřítele a nedorozumění může mít fatální následky. Problematiku je vhodné upravit v SOP každé jednotky. 2. pěší rota se inspirovala US přístupem a využívala povel „STŘEPINY!“ na odhoz granátů a „FLEŠ!“ na odhoz zásahových výbušek. Zvolání „GRANÁTY“ bylo vyhrazeno jen pro nepřátelskou akci.

Samotné použití granátů vyžaduje vysoký stupeň sešranosti pěšího týmu. Odhoz granátu či zásahových výbušek prováděl druhý voják v pořadí od dveří tak, aby byl krytý prvním vojákem, protože zároveň musel zanechat zbraň na popruhu a držet granát v obou rukách. Zde je důležité, aby voják, který granát/zásahovou výbušku chce odhodit do místnosti, měl již vytaženou pojistku. Není horší chvíle, než když se otevírají dveře a voják zápasí s odjištěním granátu/zásahové výbušky místo toho, aby plynule vykročil a odhodil granát/zásahovou výbušku do budovy/místnosti. V budovách se granát, na rozdíl od okopů, obvykle odhazuje spodním rozmachem, přičemž se házející musí dostatečně vyklonit do prostoru dveří, aby granát skutečně letěl správným směrem. Riziko špatného odhozu a zpětného odrazu granátu např. o zárubně je velmi vysoké! Po odhozu granátu se házející vrací na své místo, tým odpočítá pět sekund, kdy po výbuchu granátu odletují fragmenty a následně vstupuje do budov/místností.

Při výcviku pochopitelně nebyla možnost tuto činnost vyzkoušet s ostrým granátem, ale US instruktoři upozorňovali na skutečnost, že po výbuchu granátu dojde ke zvednutí oblaku prachu a v místnosti bude velmi omezená viditelnost. Nejvhodnější proto je zahájit ihned po vstupu palbou do středu místností a následně do rohů. Zde je nutné zvažovat konstrukci zdí, protože odražené střely mohou způsobit zranění ve vlastních řadách. Riziko zranění při střelbě dávkami je zvláště vysoké ve sklepních prostorech, kde jsou zdi obvykle z betonu. Všeobecně při CQB se nejvíce projevují nedostatky munice ráže 5,56 mm, což je především odrážení od stěn (vysoká ústňová rychlost v kombinaci s nižší hmotností střely).

Odhoz zásahových výbušek P1/P2 je v principu stejný jako u ručních granátů, ale s tím rozdílem, že zvukový a světelný efekt trvá okolo pěti sekund. Proto se musí správně načasovat vstup do budovy/místnosti, aby nedocházelo ke ztrátě momentu překvapení. Nejvíce se osvědčilo čekat na třetí světelný a zvukový efekt a zahájit vstup. Nutné je opakované procvičení, v počátku se projevují obavy při vstupu (zavírání očí, nedostatečná koncentrace na sektory a cíle). Zde je také zapotřebí zdůraznit, že ochranné pomůcky jsou samozřejmostí, především brýle (ne s tmavými skly).

Nedílnou součástí výcviku s granáty je příprava správné reakce na nepřátelský granát. Platí několik zásad, první je neshromažďovat celé družstvo na malém prostoru. Dále při vhození granátu se jednotlivci snaží opustit prostor a skrýt za pevnou překážku, pokud to není možné, musí okamžitě zalehnout přilbou směrem ke granátu. Po výbuchu okamžitě krýt prostor odkud byl granát vhozen. V případě potřeby musí být zasažený tým překročen dalším týmem, který postoupí vpřed a umožní odsun zraněných.

Kapitola věnovaná granátům by nebyla úplná bez zmínky možnosti využití podvěsných granátometů. Podvěsné granátometry jsou v zastavěných prostorech velmi efektivní zbraní a jejich zavedení do ACR (CZ 805 G1) zvýšilo schopnosti jednotek v této oblasti. Granátomet lze účinně využít na zásahy do místností skrz okno. Vysoká energie střely zaručuje i případné rozbití skla, což u ručního granátu nelze čekat. Signální dýmové granáty jsou vhodné k označování cílů pro bojová vozidla. Může být ale nutné použít několik granátů do jednoho místa, aby byl dým dostatečně viditelný na větší vzdálenost. Zasáhnout cíl velikosti okna na sto a více metrů není samozřejmostí a vyžaduje nácvik. K cvičení střelby postačí dřevěná stěna s otvory v podobě oken, před kterou jsou připraveny palebné pozice pro jednotlivce, tým, či celé družstvo.

Zároveň je podvěsný granátomet příkladem jak zavádění nových zbraní předbíhá zpracování odpovídající výcvikové dokumentace. Jakkoli je obsluha granátometu velmi jednoduchá, výcvik musí být založen na odpovídající metodice použití. Přestože munice 40 mm do granátometu je již běžně užívána k výcviku, ve stávající metodice střelecké přípravy ani osnovách střelby není zahrnuta. Zvláštní pozornost je proto při cvičení nutné věnovat bezpečným vzdálenostem. US manuál pro výbušnou municí 40 mm uvádí 31 m jako minimální vzdálenost k cíli (bezpečnou vzdálenost od výbuchu) a 14 m jako vzdálenost po které dojde k odjištění granátu. [21] Není vhodné podceňovat ani signální municí 40 mm. Dostřel munice je také 400 m a při střelbě na kratší vzdálenosti se granát od tvrdých překážek intenzivně odráží a mohl by způsobit vážné zranění.

Beran

Beran (anglicky breacher) je člen jednotky, který má za úkol otevírat dveře či vytvářet otvory pro průnik do budov či místností. V případě pěší roty 74. praporu byla zvolena varianta střelce, který měl krátkou zbraň, brokovnici, batoh ve kterém bylo beranidlo, kleště, tyč na vypáčení dveří, kterou mohl také použít na dočišťování otvorů, které vytvořil. Použití těchto prostředků záleželo na způsobu otevírání dveří (zda se otevírají dovnitř nebo ven, rám dveří, materiál dveří atd.) Beran je zodpovědný za to, že se úderný tým dostane tam, kam potřebuje. Otevření dveří většinou musí beran zvládnout bez pomoci dalších lidí z jednotky, protože se jedná o nebezpečný a často stísněný prostor, kde není vhodné místo pro srocování lidí. Beran musí dveře nejen spolehlivě otevřít, ale často také je zajistit proti opětovnému zavření tak, aby jednotka mohla odhodit granát či zásahovou výbušku a poté byl zde plynulý průchod do budovy či místností, kde dojde k vyčištění, či dalšímu „zaplavování“ prostoru.

Činnost berana a jeho zapojení do týmu je nezbytnou součástí výcviku pro boj v zastavěných prostorech. Specifické je použití brokovnice k otevření dveří. Brokovnice musí být doplněna o nástavec, který umožní před výstřelem opřít hlaveň zbraně o dveře. Pro odstřelení pantů se užívá zvláštní munice „open door“ (není naplněna broky, ale plastelinou). Pro počáteční výcvik je vhodné využít munice „training open door“, která jen imituje skutečný výstřel.

Provedení výcviku předpokládá předem připravenou zásobu starých dveří. Brokovnice se přikládá kolmo ke dveřím s mírným odklonem do strany místnosti a při každém výstřelu střelec odklání hlavu do strany, aby jej nezranily odletující úlomky ze dveří. Při vystřelování dveří se střelec, pokud možno, nachází mimo dveře tak, aby nebyl ohrožen možnou palbou nepřítele skrz dveře. Efektivním způsobem k otevření dveří pomocí brokovnice je zasažení zámku, které je u méně pevných dveří možné vystřelit na jeden výstřel. Ustřelování pantů je složitější a pomalejší, protože na jeden pant je zapotřebí okolo třech výstřelů, které jsou stříleny hned pod sebe. Někdy je zapotřebí dveře dále vypáčit, protože zůstanou viset na zámku. Při vykopávání dveří byl převzat drill od US instruktorů, kdy střelec stojí zády ke dveřím a vykopává je dozadu, aby se mohl po vykopnutí dveří hned skrýt a nezůstával stát ve dveřích ve smrtícím trychtýři.

Beranidlo je další způsob jakým se dají otevřít dveře. Je to ovšem nejvíce fyzicky náročný způsob. Většinou střelec musel vícekrát použít údery beranidlem, aby otevřel dveře. Musí být upraveno tak, aby nedošlo k poranění rukou (držadlo je opatřeno obručí, aby při vniknutí beranidla do materiálu dveří nedošlo ke zlomenině prstů či ruky). Většinou jde o údery do oblasti zámku, aby došlo k jeho vylomení.

Všechny způsoby otevření dveří jsou fyzicky náročné a vyžadují dostatečné množství nácviků a také by je měli ovládat všichni příslušníci družstva. Je také důležité, aby byly provedeny nácviky se zbraní s ostrou municí i cvičnou municí, nebo bez munice tak, aby se nestávalo, že po vystřelení brokových nábojů např. nedojde k zajištění zbraně atd. Jedná se o drill, který střelec nebo kdokoliv z družstva musí provádět a musí ho mít zažitý. Vzhledem k pohybu týmu na malém prostoru je výcvik opravdu náročný a klade vysoké nároky na manipulaci se zbraní.

Připomeňme, že americká armáda v německém Hohenfelsu provádí kurz, který je přímo zaměřen na problematiku pronikání do budov. Jedná se o kurz Urban breacher. Absolvent kurzu se naučí, s jakým materiálem musí pracovat, aby byl schopný plnit svou funkci. Kurz je zaměřen na otevírání dveří mechanicky, střelbou, použitím bleskovice

a výbušnou náloží. V podmínkách AČR jsou však možnosti výcviku s výbušninami pro pěší jednotky značně omezené. „Běžný“ pěšák může sám používat jen první dva způsoby a to mechanicky (beranidlo a tyč) nebo střelbou (použití brokovnice s upravenou municí). Možnosti reálného použití výbušnin jsou omezujícím faktorem a pro operace v zastavěném prostoru je nutné doplnit manévrové jednotky o specialisty s ženíjní odborností (kteří běžně nejsou organickou součástí jednotky).

Závěr

Výcvik boje v zastavěném prostoru představuje vrchol v přípravě jednotek. AČR disponuje řadou doktrinálních dokumentů, které všeobecně rozpracovávají tuto tematiku. Pro kompletní implementaci boje v zastavěných prostorech do výcviku armády zatím chybí program výcviku jednotek provázaný se standardizovanými výcvikovými zařízeními. Příprava armády v této oblasti předpokládá investice (nikoliv extrémně vysoké) do vybudování standardizovaných výcvikových zařízení, na kterých by bylo možné výcvik FIBUA a CQB provádět. Organizace komplikovanějších cvičení je mimořádně náročná pokud se od velitelů jednotek očekává samostatné rozpracování taktiky na konkrétní techniku jednotky, vypracování cvičení a jejich realizace dle přiděleného výcvikového zařízení (přičemž možnosti a omezení jednotlivých zařízení jsou rozdílné). Výcvik pro boj ve městě je obvykle pro vojáky velmi atraktivní a chtějí se mu věnovat. Avšak bez centrálně řízené podpory výcviku v podobě manuálů a investic do výcvikových zařízení má iniciativa vycházející z úrovně velitelů jednotek své limity. Práci velitelů by výrazně ulehčilo, pokud by programy výcviku obsahovaly nejen výčet témat a odkazy, ale ke každému tématu by byl rozpracován konkrétní příklad cvičení ke zvládnutí dané problematiky (ukázku ze zahraničí lze najít v publikaci *Prohledávací operace*). [22] Omezujícím faktorem pro centralizaci výcviku je rozdílné vybavení jednotek, které výrazně ovlivňuje taktické postupy zvláště na nejnižším stupni.

Existují dva rozdílné přístupy k využití odborných instruktorů k výcviku jednotek. V AČR je realizován způsob, kdy centralizovaná příprava probíhá v odborných kurzech, kde jsou školeni jednotlivci odeslaní od jednotek až do úrovně instruktor. V AČR je organizován nespočet kurzů zaměřených na přípravu jednotlivců, zatímco příprava organických jednotek je ponechána exkluzivně na velitelích. Taktéž hodnocení je primárně zaměřeno na výkony jednotlivce, zatímco cílem výcviku je především výkonnost jednotek. Hodnotit a srovnávat organické jednotky AČR je obtížné nejen kvůli rozdílnosti výzbroje, ale i díky neexistenci standardizovaných cvičení na stejných výcvikových zařízeních. Výcviková zařízení nemají vlastní instruktory, ale přípravu jednotky na nich vede většinou některý z velitelů cvičící jednotky, přičemž prapory disponují vlastními instruktory výcviku v rámci skupin bojové přípravy.

Oproti tomu americký přístup spočívá na jedné straně taktéž v přípravě specialistů pro jednotky v odborných kurzech, na druhé straně jsou ale vytvářeny výcvikové jednotky instruktorů při vojenských výcvikových prostorech. Instruktorové týmy jsou skládány ze specialistů s čerstvými zkušenostmi z praxe (např. po návratu z mise), kteří pak osobně mentorují výcvik jednotek, které se střídají ve výcvikových prostorech v rámci přípravy na nasazení. Výhodou US systému je přirozená výměna zkušeností z výcviku mezi jednotkami, rychlejší předávání poznatků a společný výcvik organických

jednotek včetně velitelů. Zvláště u komplikovanějších výcvikových úkolů, jakým je např. boj v zastavěných prostorech, se projevují výhody výše zmíněného US systému. Při rotaci na velitelských pozicích se každý velitel se při osobní organizaci výcviku musí učit z vlastních chyb a slepých uliček, což zpomaluje výcvik celé jednotky. To platí, zvláště pokud není k dispozici výcvikový manuál k dané tématice a nejsou připravena odpovídající výcviková zařízení. Výše uvedený text by měl především pomoci velitelům jednotek, aby neopakovali stejné chyby, jakých se při plánování a realizaci výcviku dopustili vojáci lehké pěchoty z Bučovic.

Poznámky k textu a seznam použité literatury

- [1] FM 3-06 URBAN OPERATIONS, Department of the Army, Washington 2006.
- [2] FM 7-20 The Infantry Battalion, Department of the Army, Washington 1992.
- [3] FM 3-21.21 The Stryker Brigade Combat Team Infantry Battalion, Department of the Army, Washington 2003.
- [4] FM 3-21.9 SBCT Infantry Platoon and Squad, Department of the Army, Washington 2010.
- [5] Urban Operations Tactical Handbook, NATO Urban operations working group, Vol. 1, 2008.
- [6] Veliteľstvo pozemných síl ozbrojených síl Slovenskej republiky, Služobná pomôcka: Vedenie operácií v zastavaných priestoroch, Trenčín 2011.
- [7] Sabolčík Dušan: Bojová činnosť vedená v zastavěných prostorech, skripta Vojenská vysoká škola pozemního vojska, Vyškov 2001.
- [8] Velitelství společných sil: Taktika družstva, vojenská publikace Pub 31-11-01, Odbor doktrín VeV – VA, Vyškov 2013, kapitola VI; Velitelství společných sil: Taktika čety, vojenská publikace Pub 31-11-02, Odbor doktrín VeV – VA, Vyškov 2013, kapitola XI; Velitelství společných sil: Taktika roty, vojenská publikace Pub 31-11-03, Odbor doktrín VeV – VA, Vyškov 2013, kapitola XI.
- [9] Velitelství výcviku-Vojenská akademie, Odbor doktrín: Zkušenosti z vedení boje v zastavěném prostoru, Vyškov 2011.
- [10] Velitelství výcviku-Vojenská akademie, Odbor doktrín: Prohlédávací operace, zkušenosti z operací č. 7/2009, Vyškov 2009.
- [11] Headquarters Department of the Army: Training for Urban Operations, training circular 90-01, Washington 2002.
- [12] Zdroj: Headquarters Department of the Army: Training for Urban Operations, training circular 90-01, Washington 2002, s.21.
- [13] Zdroj: Headquarters Department of the Army: Training for Urban Operations, training circular 90-01, Washington 2002, s.22.
- [14] Fotodokumentace z výcviku viz internetové stránky AČR: <http://www.acr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/bucovicti-si-poprve-vyzkouseli-bojovou-strelbu-v-zastavene-osade-101867/>
- [15] Zdroj: Headquarters Department of the Army: Training for Urban Operations, training circular 90-01, Washington 2002, s.10.
- [16] Velitelství výcviku-Vojenská akademie, Odbor doktrín: Zkušenosti z vedení boje v zastavěném prostoru, Vyškov 2011.
- [17] NATO Urban operations working group, Urban Operations Tactical Handbook, Vol. 1, 2008, část V. s. 1-18.
- [18] Headquarters Department of the Army: Training for Urban Operations, training circular 90-01, Washington 2002, s. 104-110.
- [19] Zdroj: NATO Urban operations working group, Urban Operations Tactical Handbook, Vol. 1, 2008, část V. s. 6.
- [20] MO, Vševojsk-4-2 Osnovy střeleb z ručních zbraní a zbraní bojových vozidel, Praha 2010, příloha č. 6 Cvičení v házení ručních granátů.
- [21] Headquarters Department of the Army: Training for Urban Operations, training circular 90-01, Washington 2002, s. 39.
- [22] Velitelství výcviku-Vojenská akademie, Odbor doktrín: Prohlédávací operace, zkušenosti z operací č. 7/2009, Vyškov 2009, s. 79–96